

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

„Hony za Kukýrnou“. Vrcholný a pozdní středověk, novověk. Nálezy v druhotné poloze? Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1141720.87:609009.04, 1141842.05:608907.97, 1141770.61:608827.54, 1141639.11:608923.58.

Od srpna 2017 do května 2018 prováděli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., odborný dohled při zemních pracích souvisejících s výstavbou komunikace a inženýrských sítí pro plánovanou zástavbu rodinnými domy v jihozápadním úseku polní tratě „Hony za Kukýrnou“, která bezprostředně navazuje na stávající severovýchodní okraj intravilánu Tišnova, reprezentovaný ulicemi Formánkova a Marie Pavlíkové.

V obou vedlejších větvích nově budované komunikace byla zaznamenána souvislá vrstva tmavě hnědého až černého hlinitého sedimentu, patrně deluviofluvialního původu. Vrstva vyplňovala mělkou depresi, která probíhá sledovaným prostorem ve směru od SZ k JV a která se vytvořila nejspíše při jarních táních či vydatných deštích. S rozsahem této vrstvy korespondovaly nálezy zlomků keramických nádob, které byly získány sběrem na povrchu skryté plochy i na souběžných hromadách sejmuté ornice, resp. vytěžené zeminy. Keramické fragmenty spadají do vrcholného a pozdního středověku i novověku a na místo byly nejpravděpodobněji přemístěny prostřednictvím erozní činnosti povrchové vody z výše položeného severozápadního sousedství, kde lze očekávat existenci dosud neevidované archeologické lokality.

Michal Přichystal

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), „Hony za Kukýrnou“. Hochmittelalter, Spätmittelalter, Neuzeit. Funde in Sekundärlage? Rettungsgrabung.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Kukýrna, Riegrova. Novověk. Město. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1142037.14:1142037.14, 1142157.13:609577.04.

V roce 2018 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum ve střední části zastavěného území města v souvislosti s rekonstrukcí plynovodních řadů.

Na západní straně jižního konce ulice Kukýrna byly v liniovém výkopu dokumentovány základy původní zástavby, zbourané ve 2. polovině 20. století. Na severní straně ústí ulice Riegrova na náměstí 28. října pak byl zachycen blíže neinterpretovaný rozsáhlý zahluubený objekt novověkého stáří.

Michal Přichystal

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Kukýrna-Straße, Riegrova-Straße. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Moukova, parc. č. 467/3. Mladší doba hradištní. Komunikace. Záchraný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK – 1142448.77:609919.54, 1142436.13:609899.17, 1142387.39:609920.14, 1142396.58:609939.98.

Ve druhé polovině roku 2018 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný archeologický výzkum na pozemku parc. č. 467/3 v souvislosti s výstavbou nového polyfunkčního domu. Uvedená parcela je situována v zastavěném území města, ovšem již mimo jeho historické jádro, v nivním terénu mezi levým břehem Svratky a dnes zasypaným Mlýnským náhonem, který podle dostupných ikonografických a kartografických podkladů až do vybudování železnice v 80. letech 19. století pokrývaly především louky a zahrady.

Během bagrování základové jámy byla pod povodňovými hlínami v hloubce okolo 2 m odkryta část zaniklého bočního ramene řeky Svratky, které v jednom místě křížila ve směru SV–JZ stará komunikace (obr. 87, 88). Podmáčený břeh zde byl zpevněn vodorovnými vrstvami klád či jejich dílů, prken a nakonec menších větví. Přítomnost kúlů a složitějších konstrukčních prvků naznačuje, že samotné rameno mohla cesta překonávat prostřednictvím lávky či mostu, ovšem torzovitost situace nedovoluje jednoznačnou interpretaci.

Datování komunikace se opírá jednak o vyzvednuté nepočetné zlomky keramických nádob, jednak o výsledky dendrochronologické analýzy, podle níž smýcení použitých stromů spadá do posledních dvou desetiletí 12. století, přičemž jeden vzorek obsahoval i podkorní letokruh, takže bylo možné určit přesnou dobu skácení na roky 1191–1192 (Rybníček, Kolář 2019). Dosavadní archeologické nálezy z Tišnova dokládají, že soudobé osídlení se koncentrovalo v prostoru mezi dnešním Komenského náměstím a Mlýnskou ulicí, zhruba

100–200 m severovýchodně od dotčené parcely (Doležel 2013, 226), kam podle všeho objevená cesta směřovala.

Petr Kos, Michal Přichystal

Literatura

Doležel, J. 2013: Tišnov ve středověku a na počátku novověku (od slovanského osídlení do roku 1554). In: J. Doležel, J. Lacina, J. Zaccal (eds.): *Tišnov. Příroda, dějiny, památky, lidé*. Tišnov: Město Tišnov, 224–292.

Rybníček, M., Kolář, T. 2019: *Tišnov – Polyfunkční bytový dům NOEMI*. Rkp. závěrečné zprávy. Uloženo: Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity, Brno.

Obr. 87. Tišnov, ulice Moukova. Profil říčními sedimenty nad hařovou cestou.

Abb. 87. *Tišnov, Moukova-Straße. Angeschnittene fluviale Sedimente über dem Faschinenweg.*

Obr. 88. Tišnov, ulice Moukova. Cesta.

Abb. 88. *Tišnov, Moukova-Straße. Faschinenweg.*

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Moukova-Straße, Parz. Nr. 467/3. Jüngere Burgwallzeit. Weg. Rettungsgrabung.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Kollárova, Hradební. Novověk. Barokní hradba. Záchranný výzkum.

V souvislosti s rekonstrukcí barokního kamenného opevnění města Uherské Hradiště proběhl na dochovaném úseku mezi ulicemi Kollárova a Hradební předstihový archeologický výzkum (obr. 89). Ten vyvolala mimo samotné rekonstrukce hradby také úprava terénu v jejím jižním sousedství, jejímž cílem bylo zpřístupnit veřejnosti doposud pod zemí ukrytou část kamenného opevnění a vybudovat u něj menší posezení a přístupové cesty, ve formě dvouramenného schodiště na východní straně a rampy pro osoby se sníženou pohyblivostí na straně západní. Archeologický výzkum se zaměřil na tři hlavní dokumentační okruhy. Prvním z nich byla dokumentace stavební podoby kamenné části hradby, která byla v průběhu výzkumu očištěna a v horních partiích postupně rekonstruována (nové spárování, doplnění chybějících částí zdiva). Další dva okruhy souvisely s mechanizovanou skrývkou zeminy v okolí hradby a její následnou ruční exkavací v nižších partiích výkopu, přičemž cílem byla komplexní dokumentace stratigrafické situace a dochovaných dřevěných konstrukčních prvků nacházejících se pod kamennou barokní hradbou. Prozkoumán byl 15 m dlouhý úsek základového výkopu kurtiny a přiléhající část vodního příkopu mezi bastiony sv. Františka a sv. Josefa. Z odebraných vzorků dubových pilotů, které ukotvovaly hradbu v nestabilním jílovitém pod-

Obr. 89. Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště). Pohled na výzkum barokní fortifikace.

Fig. 89. *Uherské Hradiště (Uherské Hradiště District). View of the excavation of Baroque fortification.*